

že za vse napčine in prav teške panjove vediti, ker takrat ni časa več premišljevat, ampak odročno delati. V to delo se dolziga stola, spodrezalnika (Bienenmesser), družiga krajšiga in ojstriga noža, gobe ali trohlenine za kadilo, in čiste posode za satovje poslužim. Tega dela pa ne delam o lepim gorkim vremenu, ampak o merzlim, meglenim dnevu, ali pa proti večeru, kader čbele letati pojenjajo.

(Konec sledi.)

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verne.

8. pismo.

Dragi prijatelj!

V Spoletu 16. rožnika 1847.

Asíz je 8 milj — malo več ko poldrugo uro — od Folínja na severnim robu krasniga dola nekdanje Umbrie. Umbriški dol je velika, silno rodovitna, skoraj dan hodá dolga in malo manj široka ravnina, katero od vsih strani visoki hribi objemajo. Narnižji so ti hribi okrog Peružie (Peruggia), kamor bi bil prav rad šel, ne le samo zato, de bi bil mesto ogledal, ki je, kakor pravijo, veliko, lepo in bogato in ki šteje čez 30 tisuč duš, temuč še več zato, de bi bil Trazimensko jezero vidil, pri katerim je Hanibal Rimljane strašno otepel, in ki ni delječ od mesta. Ali tovarša sta le naprej, le v Rim silila, in vesel sim moral biti, da sta me saj v Asíz spremila, od kodar sim Peružie dve uri dalječ verh zaliga prijetniga griča vidil.

Prej ko v Asíz, sim šel angeljsko Mater božjo (Mádonna degli Angeli) obiskat. Silno velika in čudovito lepa cerkev s frančiškanarskim samostanom je v Umbriškim dolu pol ure pod Asízam poleg velike ceste, ki v Peružio pelje. Sred cerkve je tudi kakor v Loretu hišica ali kapelica svete Porciunkule. — Od tod sim se še le v Asíz podal.

Asiško mesto leži precej visoko prek hriba. Nekdaj je bilo gotovo lepši in bogatejši, ko je zdaj, ker je bilo eno dvanajsterih mest Hetrurške zveze. Dandanašnji je pa zlo revno, desiravno veliko žita, vina in olja prideluje. Vse je polno beračev, ki se jim vidi, de so res potrebni. Tega je mende neprimerna razdelitev zemljiš kriva — lex agraria — od ktere niso hotli rimski gospodje nikdar nič slišati. K sreči ne šteje mestice čez 4000 duš. — Serafiškiga patriarha dragi sin ki živé pa že bolje; vidi se jim, de jim nič ne manjka, ker so prav dobro rejeni. V zalim in prostornim samostanu, ki je kakor kraljev dvor ali grad, jih velika množica stanuje, ki pojó in jedó, de je kaj! — Svetiga Frančiška cerkev, ali marveč tri cerkve ena verh druge, je že silno stara, pa vender v prav lepim redu sozidana, bogata in prav lepa. V nar spodnji je pod altarjem svetnikov grob; srednja je polna krasno pisanih podob, med kterimi je tudi nekoliko Džjotovih (Giotto); — in verh te je še tretja, ki je Papeževa cerkev (Cappella Papale), kar je velika čast. Ko sim bil cerkev ogledal, mi je menih, ki me je okrog vodil, še spomín ponudil. Kaj meniš, kaj? — V popír z natisnjenim napisam zavitiga prahú od groba Serafiškiga patriarha; — in pa še terdil mi je, de ni boljšiga leka za merzlico, grižo in druge take bolezni. De bi ga muri popil! Pa kaj sim hotel? Vzel sim zapečateni popirček in še ga imam, in — res nisim od takrat še ne merzlice ne griže dobil, se vé de zavolj tistiga — prahú!

V Asízu sim še tudi cerkev nunsniga samostana sv. Klare obiskal. Nune hranijo tú v posebni kapelici, v katero se iz cerkve le skozi okno vidi, ko se odmaši, veliko, silno staro podobo križaniga Jezusa, ktera se je nek nekdanj s svetim Frančiškom prav prijazno pogovarjala.

— Tudi nuna, ki mi je to podobo kazala, mi je dala dober lek za merzlico in ako me bo trebuh bolel, namreč majhno posušeno cvetlico, ki na grobu svete Klare raste. Tudi kadar glava boli in za zobe — je djala — dobro pomaga. Iz tega vidiš, dragi prijatelj, de na Laškim skoraj ni moč človeku zboleti! — Poslednjič sim še na mestnim tergu klonico (Atrium) nekdanjiga Minerviniga tempeljna ogledal. Šest prav lepih stebrov s kapitelji ali nadstebniki še stoji, ki pričujejo, de Asíz je bil nekdanj lepši mesto ko dandanašnji.

Potem sim šel v Folínj nazaj, in po kosilu naprej zmiram po ravnim lepim polji v Spolét, kjer sim prenočil. Pri Spoletu je konec Umbriškiga dola, in spet ima popotnik grozno visoke gore pred seboj, odraselke Apenínov, ki se čez celo Italio razpenjajo.

Spolet je staro staro, pa ne veliko mesto, in ne šteje čez 8000 duš. Leži prek visociga hriba, verh kteriga je velik terden grad, kjer je do 700 jetnikov zapertih. — Čez silno globoko strugo ali prepad (Vertiefung, Schlucht) za tem hribam je vodovod (Aquaeduct) po čudovito lepim mostu napeljan, ki izverh drugih hribov vodo ne le v mesto, temuč tudi v grad ali tabor daja. Most je na desetih obokih iz živo-rudečih opek, 335 rimskih čevljev visok in 970 dolg. Tak je, de sim se ga komaj nagledal, in de se mi potem ni ljubilo kaj družiga gledati. V silni strugi ali v jarku pa ni bilo kancika vode, desiravno je pozimi in o deževnim vremenu hudo dereč potok. — V Spoletu sim bral na starodavnim oboku, kjer so bile nekdanj mestne vrata, star latinski napis, s kterim so nekdanj Spoletančani bahali, de so Hanibala, ko se je bil po terdim boji poleg Trazimenskiga jezera približal, de bi mesto vzel, serčno odgnali.

Ogled po svetu.

Pravda zavolj Božjiga groba v Jeruzalemu.

V zadevah Božjiga groba v Jeruzalemu se je od tistiga časa spet huji pravda vnela, od kar je turški sultan vse pravíce, ki jih je Francoski vladi že obljubil, nenadama spet nazaj vzel.

Pismo v časniku „Ind. belge“ razodene zastran tega med drugim tole:

„V cerkvi Božjiga groba v Jeruzalemu opravljajo od leta 1342 Frančiškanarji božjo službo za rimsko-katoljske kristjane, in katoljska francoska vlada je že od nekdanj varhinja rimsko-katoljske cerkve v Palestini. Kristjani staroverski (pravoslavni) pa, ki ne spoznajo papeža, stojé pod varstvom ruskiga cara. S staroverci se družijo Jermenci, ki se od njih le v tem ločijo, da ne častijo sv. device Marie. Ker pa Jermenec kot „raja“ ali neturški podložnik, pravico ima si ondi kmetijstva prilastiti in je bogat, imajo Jermenci nar lepši in premožniši samostan (kloster) v Jeruzalemu; za to je njih zveza s staroverskimi Gerki Gerkam velik dobiček.

Le spoznovavci imenovanih tréh vér imajo veljavnost v Palestini; protestantov je scer tudi nekaj tam, pa ker jih je malo, so brez vse veljave.

V svetišču v Betlehemu je oltar starovercov, jaslice pa so rimskih katoljčanov. Ker pa staroverci sovražijo vsaciga, ki ni njih vére, zaničujejo tudi to svetišče tako, da so lepotije jaslic že zlo poškovali. S tem sovraštvam kažejo Gerki, da so scer terdi staroverci, na vsako vižo pa slabi kristjani, ker celò na tistim mestu, kjer je zibelka Kristusa tékla, ki je ljubezin kot pervo zapoved kristjanske vére postavil, svoje strasti krotiti ne morejo. Tudi na družih mestih so pravíce rimskih katoljčanov zlo razžalili; grob viteškiga branitelja katoljske vére, Bogomira Bouillonkiga, so zakrili z zidam.

Teh krivic noče Francoz v iménu katoljčanov dalje

terpeti, in o tem teče sedaj pravda, katero si prizadeva francoski poročnik Lavolette, če bo moč, z dobro dokončati. On terja, da naj neha zatirovanje rimskih katoljčanov v Palestini, in svetje turški vladi, da naj davšin, ktere ji morajo kristjani vsake vére odrajtovati, ne pobera več v Jeruzalemu po pašatu, ampak naravnost v Carigradu (Konstantinopel).

Nadjati se je, da saj poslednji nasvét bo sultanu všeč, ker od tistih 20.000 frankov, ktere vsako leto kristjani (rimski katoljčani, greki, jermenci in protestanti) pašatu Jeruzalemskimu odrajtujejo, ni sultan v Carigradu ne beliča vidil. Če se bo pa davek v Carigradu odrajtoval, ne bojo ključi Jeruzalemske cerkve več v rokah turškiga pašata, kakor dosihmal, ki po svoji glavi tistim veči pravíce dovoli, ki ga bolj podkupijo.

Po tem se bo mnogim razpartijam v okom prišlo, in mir in sprava med različnimi kristjani se bo lože ustanovila.

To je ob kratkim popis tiste važne pravde, o kateri se v mnogih časnikih že precej časa bère, in so jo tudi „Novice“ že omenile.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Zap je spisal v českem jeziku zemljopis austrianskega cesarstva z zgodovinskim pridaikom po najnovejših izvorih. Dobi se v Pragi in veljá 30 kr.

* Lebedova fabrika v Pragi je krasno izdelala puško z dvema cevka za serbskega kneza Aleksandra Karadjordjevića. Umetniško krasoto in bogato delo je vsak občudoval, kdor ga je vidil. Zdaj je ondi v delu par samokresov, in sicer za velkokneza in nastopnika ruskega prestola.

* „Serbski Viestnik“ pravi, da serbski knez ne smé dopustiti, da bi se utečenci iz Bosne na Serbsko puščali; zavolj tega je deželna vlada v Temišvaru ustanovila, da bi se tem ubogim naselnikom mesto v Rumi dalo, kjer bo za nje naša vlada skerbela.

* V česko je prestavil Vlasak iz poljskega ukrajnsko povest „Maria“, katero je spisal Malčevski. Dobi se v Pragi in veljá 30 kr.

* Ravno se je izdal drugi zvezek časopisa českega muzeuma.

* Nekteri Serbi se trudijo v Novem Sadu serbsko narodno gledišče napraviti. Kako težavno da je tako napravo v djanje vpeljati, se je pokazalo pred dvéma letoma v Ljubljani in letos v Zagrebu, kjer se ni nikodar dovolj igravcev oglasilo, ki bi bili sposobni za narodne igre. Da pa ni dvomiti, da se bode v Zagrebu narodno gledišče vendar le pred ali pozneje ustanovilo, se iz tega vidi, ker so se Horvatje tako obilno vdeležili in toliki zaklad založili za narodno napravo.

* Česki pisatelj Tomiček je spisal staročesko slovnico, ki bo na svitlo prišla v začetku prihodnjega šolskega leta.

* Slikar Karas je zopet poklonil narodnemu muzeju v Zagrebu sliko Omer pašata. (Ali jo je napravil o tisti dobi, ko poturčenec kristjanske Slovane preganja?)

* Gosp. Bronikovsky je izdal svoje pesme pod naslovom: Mnemonion.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Celovca. V „šolskem prijatlu“ se bere sledeče: „Visoko ministerstvo za uk in bogočastje je škofije slovanskih dežel poprašalo: alj bi še treba bilo, stare nemško-slovenske in s Bohoričico tiskane katekizme spet

vnovič v natis dati. Za božjo voljo bodimo saj iz celega serca zadovoljni, ako se slovenska mladina po deželi en pravopis brati in keršanski nauk u svojem maternem jeziku naučí! Kako izversten je „Mali katekizem za prvošolce“, ki so ga presv. knezo-škof Lavantinski sestavili, ki je že tiskan in le samo 5 kr. sr. veljá!“

Vse poterdimo iz serca, kar „šolski prijatelj“ omeni, in le teško verjamemo, da bi slavno ministerstvo mešance v pravopisu želelo, ker za gimnazije ni le Bohoričice prepovedalo, temuč je celò ukazalo, da zavolj edinosti slovenske pisave naj se berilo skoz in skoz po oblikah deržavnega zakonika spiše. Naj bi okorna Bohoričica že enkrat mir imela! Sej tistim, ki po nji hrepené, za slovenšino ni celò nič mar.

Iz Celja 31. julia. Danes je bila tukej lepa, za stariše in otroke vesela slovesnost razdelitve šolskih daril pridnim učencam in učenicam Celjskih normalnih šol. Opustim slovesnosti popisati; le ene reči omenim, ktera se mi hvale in posnemanja vredna zdi, namreč: da so razdeljene šolske darila večidel bukve bile domačih pisateljev, nemških in slovenskih. Med nemškimi darili je bila večjim deklicam podarjena zares lepa knjižica, ki jo je zložil gosp. H. Costa: „Die Herzogin von Angoulême. Ein Lebensbild“, katero zdaj pridno Celjanke — deklice in njih matere — z veseljem prebirajo. J. Š.

Od sv. Trojice na Štajarskem. Na Kisli Vodi (Rohitsch) je toliko gospôde letos, da jim prebivališa manjka; med njimi je junaški ban Jelačić s svojo priljudno ženko; njemu v čast se lepo slavenske viže godejo, kateri glas se po hribih in dolinah razlega, da živo veseli vsako slovensko serce. — Tudi naš preljubi milostni knez in škof g. Slomšek so prišli zdravja iskat, katero jim iz globočine serca želimo. Bog jim daj veliko let zdravim svojo verno čedo pasti. — 28. julia je na Horvaškem pri sv. Petru na Taberskem strela žensko ubila, ktera je pod verbo vedrila. — Pšenica je letos lepa, in za tretji del bolj plenja kakor lani; rež je tudi lepa; bob je slab, krompir je še dozdej zdrav, jabelka so redke, hruške obilno polne, slive srednje, orehov bo malo. — Na grozdji se sèntertjè neka bolezin kaže; na terti začne listje rumenkasto prihajati, jagode pa černkaste, potem ene spokajo, druge pa sognjijó; tode to se vidi le na nekterih tertah; Bog nas obvari še take nesreče! Naš prečastiti gospod okrajni sodnik Sirk v Rogatecu so se za vinorejo verlo pognali, ker pri nas je lepa lega za gorice. Janez Žurman.

Iz ipavskiga Šent-Vida 28. julia. Pretekle dni je bila ipavska dolina zopet z nazočnostjo našiga občenoštovaniga deželniga glavarja, gosp. grofa Chorinsky-ga osrečena. 20. julia popoldne so se v družbi svojih dvéh g. sinov in njuniga g. odgojitelja v ipavski terg pripeljali, ker so ces. pisarnice pregledali. Drugo jutro s pervim svitam so se dalje, na Pivko, podali. Da bi pa naravoslavno deželo dobro poznali, so jo verli pešic čez Nanos, nar visokejši goro notranjske strani, koračili, na kteriga očarivno glavo, čeravno so poletni žarki ipavskiga sonca hudo hudo prigrevali, so spremljeni od več gospodov v 3 urah prišli. Na verh pridši so se s posebno radovednostjo krog ozirali, ker skorej nepregledljivi zrenik se razvija iz sterme visočine, — le škoda, da jutrovni megleni zrak daljniga razgleda ni pripustil. Marljivo so po imenih na nižjih gričih in homcih samotno stoječih cerkvá in tudi nar manjših vasi popraševali, kar je vse pričujoče neizrečeno razveselilo. Občutlejev prenapolnjeni in vidno ginjeni so bili gosp. deželni poglavar, in kaj bi ne? Tu se vživa zrak, da čistejšiga želeti ni; od žlahnih rastlin in cvetlic dije duh, kateri bi